

FORSLAG

Brug af historierne om *Myre-Jack*, *Store Emil* og *Vilde Vanja* i undervisning

Skrevet af Janne Hejgaard efter vejledning af lektor, cand.pæd., ph.d. Kirsten Krogh-Jespersen

(Se: http://jannehejgaard.dk/uv_forslag_letlaes.html)

De tre historier om Jack, Emil og Vanja kan læses som ren *oplevelseslæsning*. Bøgerne er let læste og har lav lix: henh. 12, 10 og 9. De handler om 9-10 årige børns almindelige dagligdag med de problemer og glæder, der nu er. Eleverne vil, mens de læser, med stor sandsynlighed spejle sig, undre sig, blive overraskede, måske provokerede og følgelig stille spørgsmål.

Læreren kan herudover vælge at bruge historierne på flere måder. Historierne rummer, hvad man kan kalde *tilværelsesoplysning*, og de er oplagte at bruge med henblik på at realisere folkeskolens overordnede fagformål for faget dansk¹, hvor der bl.a. tales om litteratur som kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, og at danskfaget skal fremme elevernes indlevelsessevne og deres etiske forståelse.

De tre historier giver mulighed for at arbejde med væsentlige temaer som indlevelsessevne og forståelse for andre mennesker og vores forskelligheder, hvilket kan bidrage til eleverne etiske dannelse. Sådan et arbejde kan - ud over selve læsetræningen - give eleverne mulighed for at udvide deres bevidsthed om et eller flere af de berørte etiske, psykologiske og sociale temaer. Forhåbentlig vil dette efterfølgende kunne ses på og høres af deres måde at behandle hinanden på.

Det er også muligt, at i hvert fald nogle af børnene vil komme til at gøre sig overvejelser over spørgsmål a la 'Hvem er jeg som pige/ dreng?', 'Hvem er jeg som person?', 'Hvilken etik/ hvilke menneskelige værdier har jeg?' Den type overvejelser kan fremmes via lærerens spørgsmål - og dem er der en lang række forslag til i afsnit 4.

Endelig kan klassen erhverve sig en fælles referenceramme, som kan bruges, når eller hvis der fremover er sociale problemer eleverne imellem: mobning, mistro og mistillid mv.

Det følgende præsenterer en lang række muligheder, som er tænkt som inspiration for læreren.

1 Se hele fagformålet for faget dansk [her](#).

INDHOLD

1. Brug af de tre historier

- Oplevelseslæsning
- Afsæt for emnearbejde
- Dannelse af etisk myndighed

2. Overordnet om de tre historier

- Historiernes indhold
- Hovedpersonerne præsenteres fra flere sider
- Hverdagsmagi og psykologisk indhold

3. Brug af historierne som afsæt for emnearbejder

- Etiske, psykologiske og sociale temaer
- Arbejdsforslag.
Konkrete eksempler: I: Venskab. II: Piger og drenge. III: Følelser.

4. Tematiske nedslag i historierne - med forslag til spørgsmål og tekstreferencer

- VENSKAB: Venner. Pigers venner og drenge venner.
- PIGER OG DRENGE: Drengébøger og pigebøger. Pigers følelser og drenge følelser. Drenge opførsel og pigers opførsel. Pigers udseende og drenge udseende.
- MOBNING, VOLD: Drille og mobbe. Bruge vold.
- ETIK: Stjæle. Lyve. Slå ihjel. Smuglytte. Gøre noget forbudt. Kun tage hensyn til sig selv.
- FØLELSER
- SOCIAL STATUS, SELVOPFATTELSE
- BEHANDLING AF DYR

5. Fælles mål for faget dansk

- KOMPETENCEOMRÅDER OG KOMPETENCEMÅL

1. BRUG AF DE TRE HISTORIER

Oplevelseslæsning

Hver af de tre bøger om Jack, Emil og Vanja indeholder en afsluttet historie, som dels præsenterer et særligt barn på 9-10 år, dels rummer en fængende handling. Historierne handler i høj grad om venskab og bygger på en ikke-voldelig forståelse¹ af mennesker. Alle tre er udviklingshistorier: De tre børn har erhvervet sig ny indsigt og bedre vilkår, når historierne er slut. Og alle tre rummer episoder, følelser og handlinger, som læsere kan genkende og spejle sig i.

Bøgerne kan læses i den rækkefølge, man ønsker, men jeg anbefaler, at de læses i rækkefølge: 1, 2, 3, som bedst svarer til handlingens kronologi og folder den indbyggede udvikling ud.

I 3. og 4. afsnit præsenteres mulige temaer for samtale i klassen om bøgerne efter endt læsning.

Afsæt for emnearbejde

Elevernes læsning af historierne vil selvfølgelig fungere som læsetræning. Men der ud over kan de også bruges som *afsæt for emnearbejde*. De tre historier rummer som nævnt en mængde dannelsesmæssige - etiske, psykologiske og sociale - temaer, som kan tages op i det omfang, underviseren finder det relevant, som samtaler, diskussioner i grupper eller hele klassen med efterfølgende mundtlige eller skriftlige fremlæggelser. Se mere i afsnit 3 og 4.

Dannelse af etisk myndighed

Jack, Emil og Vanjas overvejelser og deres samspil med hinanden og de andre personer i bøgerne vil oplagt give afsæt for samtaler om etiske forhold, som inddrager elevernes egne erfaringer. Herfra kan diskussionen løftes til et mere abstrakt niveau.

Fx kan 'være uvenner' føre til samtaler om fjendskab på samfundsmæssigt niveau. Hvorfor findes der et retsvæsen og en straffelov? Hvad betyder retfærdighed? Hvad indebærer hævn, hvad fører fysisk vold til, hvorfor har vi et folketing og en regering? Dommere og politi? Alt selvfølgelig i forhold til relevans for den pågældende gruppe børn.

Se mere om at uddrage og fokusere på fagenes etiske aspekter i artiklen *Dannelsen af etisk myndighed i den danske folkeskole*².

2. OVERORDNET OM DE TRE HISTORIER

Historiernes indhold

Jack og den mystiske bog handler om at blive mobbet og om at klare mobning på en ikke-voldelig måde. Jack er en stilfærdig og fysisk lille dreng, som er lidt nørdet: Han er meget optaget af myrer. Han har en far af 'anden etnisk afstamning', hvilket ikke har nogen indflydelse på historiens handling.

Jacks mor har på sønnens vegne en ikke-voldelig agenda, som han ikke ved, hvad han skal stille op med. 'Kan man altid være venlig?' Måske, men Jack tror ikke på, at det kan hjælpe ham til at blive fri for at blive mobbet.

Først da han får sin mystiske bog og kan spejle sin ninja-viden i den, viser den vej sig, som han kan bruge til at slippe væk fra mobningen og den fysiske vold: Han holder op med at påtage sig rollen som offer. Enhver relation mellem to mennesker er som bekendt skabt af begge de involverede, og hvis den ene ændrer position, er den anden nødt til også at gøre det. Det er netop, hvad Jack erfarer.

Emil og uhyret handler om, hvad der kan gemme sig bag en mobbers overflade. Emils mor har psykiske problemer, hans far er pludselig væk af en grund, som Emil ikke kender, og Emil klarer sig dårligt i skolen og må gå 3. klasse om. I historien møder vi en dreng, som håndterer de hårde odds og sin ensomhed ved at

1 Jf. Ikke-voldelig kommunikation/ Girafsprøget, som bl.a. gennemgås i ['Ballademageren Søren' af Janne Hejgaard](#). Den underviser, som ønsker at vide mere om ikke-voldelige metoder, kan mod betaling af forsendelsen (GLS, 70 kr) få tilsendt 'Ballademageren Søren', som indeholder en grundig gennemgang heraf. (Send navn og modtageradresse til Landtryk@mail.dk)

2 Artikel i 'Folkeskolen' 14.2.2019 af Stine Grynberg. Interview med lektor i pædagogisk filosofi på Aarhus Universitet, [Merete Wiberg](#), og videnskabelig assistent samme sted, [Carsten Fogh Nielsen](#).

blive vred - og vende sin vrede udad. Det går rigtig dårligt for ham, indtil han får hjælp, dels af sin moster, dels af de to venkaber, han nu bliver i stand til at indgå i med Vanja og Jack.

Vanja og de tre ønsker handler om en viljestærk og fagligt dygtig pige, som ikke vil lade ydre konventioner definere sig. Hun er sikker på, at hun kan få hjælp af en fe, når det brænder på, og det sætter hende i etiske dilemmaer, for er det så kun sig selv, hun skal bruge sine ønsker på? Vanja bliver mobbet for sin anderledeshed, men hun er ligeglad. Hendes historie handler også om at have status i gruppen: Som pige, som fagligt dygtig, som hurtigløber mv.

Hovedpersonerne præsenteres fra flere sider

De tre historier er skrevet, så de tilsammen giver en dybere forståelse af hovedpersonerne. I *Jack og den mystiske bog* møder vi en tilbageholdende dreng, som er hjælpeløs over for den mobning, han bliver udsat for, og som ikke får hjælp fra de voksne - hverken forældrene eller lærerne. Han må klare sig selv, og det gør han. I de følgende to bøger fungerer Jack som en slags katalysator, som netop ved sin måde at være på hjælper to ensomme klassekammerater til at få det bedre.

I den første af historierne møder vi Emil som en grov mobber - sådan en, som meget let får negative prædikater af både børn og voksne: 'Han er dum, voldelig, en ballademager, osv.'

I *Emil og uhyret* møder vi helt andre facetter af Emil. Her præsenteres hans baggrund, hans sorg over tabet af far, hans tapperhed i forhold til sin mor og hans ensomhed, og det uddyber det billede, vi har fået af ham set gennem Jacks øjne.

Emil opfører sig som en grov mobber, men ved at se bag hans facade får vi noget at vide, som ikke undskylder, men i et vist omfang forklarer hans opførsel - og hans intense vrede mod Jack, som har en far, der følger ham i skole. For Emil er det en påmindelse om hans eget savn og smerte, og han oplever det som noget, Jack påfører ham.

Emils historie giver mulighed for en samtale i klassen om, hvad der mon ligger bag mobning. Eller sagt anderledes: Mulighed for at forstå mobning som udtryk for noget andet, noget dybere og bagvedliggende. Og det er ved at beskæftige sig med dette 'andet', at mobning reelt kan bringes til ophør.

Set ud fra et ikke-voldeligt perspektiv kan Emils destruktive måde at handle på forstås som udtryk for hans reelle afmagt. Han aner ikke, hvordan han kan handle, så hans smertefulde ensomhed, angst og oplevelse af 'at være dum' forsvinder. Han må turde se en grim virkelighed i øjnene, før han kan ændre handlemåde (Emil, side 22) (- jf. eventyrernes 'kende troldens navn, så mister den sin magt'), og så skal der støtte til fra en moster, en Jack og senere en Vanja, før forandringen kan ske.

Vanja bliver i begge de to første historier drillet med at være vild - en drengpige, som slår, som (hjerteløst?) kan aflive en rotte, og som slet ikke bryder sig om at være pige på nogen udefra defineret måde. Vanja er også eksempel på en pige, som insisterer på sin ret til at være præcis så dygtig til det hele, som hun nu engang er. I *Vanja og de tre ønsker* kommer vi ind under hendes overflade og lærer også hende at kende på en mere facetteret måde.

Hun bliver upopulær, da hun opgiver sine forsøg på at være pige på den måde, som er den accepterede i klassen. (Vanja, side 13) Hun får ikke lov til at være med til at spille bold med drengene i skolegården, fordi hun er en pige med det prædikat, at 'hun tror, hun er en dreng'. Hendes køn betyder mere for de andre end hendes færdigheder. (Vanja, side 18) Hun bliver ked af det, men det får hende til at trække sig, snarere end til at tilpasse sin måde at være på.

Modstanden kulminerer, da hun i fuld offentlighed afliver rotten. Nu bliver hun kaldt *ond* og *morder*, og det får hende til at overskride den grænse, som det er, at bruge fysisk vold - mod den traditionelt pigede pige, Emma.

Men det er også en følge af hendes insistens på sin egen måde at være sig på, at hun får en god ven, Jack. (Vanja, side 18-22)

Hverdagsmagi og psykologisk indsigt

I historierne optræder det, jeg kalder *hverdagsmagi*. Selv om der i hver bog optræder noget mystisk, ikke-realistisk, er de ikke historier om et magisk univers, men om den konkrete, daglige virkelighed, som mennesker til alle tider har befolkning med magiske væsner og overnaturlige fænomener.

Usynlige venner, spøgelser og monstre af enhver art hører hjemme i denne kategori, og i min - og historienes - forståelse er de måder at gestalte smertefulde følelser på, så de bliver mere håndterbare. Ensomhed, utryghed, angst, sorg, længsel.

De ikke-realistiske elementer i de tre historier kan bruges som oplæg til samtaler, både om magi i sig selv - sandsynligvis et varmt emne - og om hvordan noget, man forestiller sig, kan få betydning netop i kraft af ens forestilling.

Det er oplagt at trække linjer til elevernes egne erfaringer og give dem mulighed for at reflektere, og her kan de tre hovedpersoner fungere som en slags avatarer - eller handskedukker: Der tales tilsyneladende om Jack, Emil eller Vanja, men reelt taler eleverne om sig selv. Følelsesmæssigt svære emner kan på den måde blive lettere at tale om.

Bor der et uhyre hjemme hos Emil - eller hvad er uhyret i virkeligheden for en størrelse? Hvad fortæller eksistensen af et uhyre i Emils forestillingsverden om, hvordan han har det? Om hans forståelse af mors skræmmende angst og ked-af-det-hed og fars uforklarlige forsvinden?

Det er fx nok ikke tilfældigt, at Emils bedste våben mod uhyret - ordene *bumba bumba* - har reference til en oplevelse, han har delt med far: Harry Potter-filmene.

Jf. også side 22 i hans historie, hvor han gør sig selv til et uhyre - hvor han altså tillader sig at mærke sin ensomhed. Det flytter noget i ham. Det er ikke bare de andre, som ikke er ordentlige mod ham, nej, han er måske selv et uhyre, og 'ingen vil være venner med et uhyre'.

Da han kort efter overfalder Jack som et sidste udslag af sin hidtidige måde at håndtere ensomhed og usikkerhed på, og her oplever noget overraskende, åbnes muligheden for ændringer. Det er her, han så at sige rammer bunden: Han kan ikke længere bruge vold til at klare sig, og derhjemme er mor nu også væk. Han har nået bunden, og herfra er der kun én vej videre: op.

Sådanne overvejelser vil højst sandsynligt være for abstrakte for børn på omkring ni år, men underviseren kan styre samtalen ud fra denne viden.

Tilsvarende: Hvad fortæller Jacks mystiske bog og Vanjas fe med de tre opfyldelige ønsker om, hvordan de to børn har det, og hvad de har behov for?

Samlet vil læsning af alle tre historier folde tre forskellige børns personligheder ud, så de ikke kun fremstår som 'helte' eller 'skurke', men som sammensatte personer. Alt det kan tages op i klassen og fx bruges som udgangspunkt for en samtale, der inddrager elevernes egne oplevelser og måske hjælper dem til en begyndende psykologisk indsigt.

Historierne kan således i høj grad bruges med sigte på fagformålet for faget dansk, som netop har fokus på begreber som identitet, indlevelsessevne, etik og forståelse. De kan også bruges med danskfagets kompetencemål² for øje, hvad det følgende handler om.

3. BRUG AF HISTORIERNE SOM AFSÆT FOR EMNEARBEJDER

Etiske, psykologiske og sociale temaer

Vævet ind i de tre historier er en lang række psykologiske, etiske og kønsrollemæssige temaer. De bliver foldet ud i afsnit 4. Der er alt for mange til, at en klasse kan holde til at beskæftige sig med dem alle. Men læreren kan vælge de temaer, som svarer til klassens niveau, til aktuelle problemer eller interessefelter.

Arbejdsforslag

Der kan arbejdes med temaerne i afsnit 4 på mange forskellige måder: i små og større grupper, hele klassen samlet, skriftligt og mundtligt. I samtaler, diskussioner og via fremlæggelser og dramatiseringer.

En ganske enkel måde at arbejde med historierne på er at lade en tredjedel af eleverne læse hver sin bog

² Fælles mål for faget dansk findes [her](#).

og derefter fremlægge hver deres forståelse af, hvem og hvordan Jack, Emil og Vanja er. Det vil efterfølgende kunne give afsæt for samtaler om, hvordan vi i det hele taget opfatter hinanden.

Nogle konkrete eksempler til inspiration:

I. Emne: Venskab

Eleverne inddeles i grupper på højst fem personer, som hver får ét af følgende spørgsmål: (Jf. oversigten i afsnit 4 med tilhørende tekstreferencer.)

- *Hvem er du venner med? Hvorfor?*
- *Hvordan bliver Jack og Vanja venner? Jack og Emil? Vanja og Emil? Er der en særlig grund til, at de er venner?*
- *Er der forskelle på drengevenner og pigevenner? Hvilke?*
- *Har du brug for at have en hel gruppe venner - eller er det nok kun at have én bedsteven? Nævn fordele og ulemper ved begge.*
- *Hvad betyder det at høre til i en gruppe - eller at være udenfor?*
- *Kan man klare sig uden at have venner? Hvordan?*
- *Hvor meget skal man ligne hinanden for at blive venner?*

Fem minutter: Alle skriver gruppens spørgsmål ned og skriver derefter egne svar eller overvejelser ned.

Ti minutter: Hvert gruppemedlem har nu to minutter til at læse sine svar op for de andre i gruppen, som kommenterer og stiller spørgsmål.

Fem minutter: Det gruppemedlem, som er født *tidligst* på kalenderåret, skal fremlægge gruppens svar, og hun/ han har nu fem minutter til at opsummere gruppens svar og skrive dem ned.

Alle grupper fremlægger mundtligt deres svar for hinanden.

Andet skriftligt arbejde kan være:

- Beskriv, hvordan du ønsker, at en god ven skal være. Skriv mindst fem egenskaber, hun/ han helst skal have. Forslag: venlig, loyal, sjov, ærlig, opfindsom, til at stole på, hjælpsom, god til at lytte, kan lide at lave det samme som mig, dygtig, populær, pæn, mmm.
Klassen kan i fællesskab gøre sig overvejelser over de forskelle, der viser sig.
- Skriv om engang, du blev uvenner med nogen. Hvad skete der?
- Kunne du blive venner med Jack, Emil eller Vanja? Skriv lidt om hvem af dem, og hvorfor eller hvorfor ikke.

II: Emne: Piger og drenge

Klassen deles i to hold: drengene for sig og pigerne for sig.

Drengeholdet får et af følgende spørgsmål: (Jf. oversigten i afsnit 4 med tilhørende tekstreferencer.)

- *Findes der særlige pigebøger? Hvis der gør - hvad er så særligt ved en pigebog? Kan drenge læse pigebøger?*
- *Nævn 3 bøger, du har været glad for at læse. Var de pige- eller drengebøger?*
- *Må Vanja og Emil godt føle det samme? Må de vise de samme følelser? Gør de det? Hvorfor eller hvorfor ikke?*
- *Må piger gå med drengetøj? Må drenge gå med pigetøj? Hvorfor eller hvorfor ikke?*
- *Er Jack og Emil klammere, vildere, modigere og stærkere end Vanja?*

Pigeholdet får tilsvarende et af følgende spørgsmål:

- *Findes der særlige drengebøger? Hvis der gør - hvad er så særligt ved en drengebog? Kan piger læse drengebøger?*
- *Nævn 3 bøger, du har været glad for at læse. Var de drenge- eller pigebøger?*
- *Må Emil og Vanja godt føle det samme? Må de vise de samme følelser? Gør de det? Hvorfor eller hvorfor ikke?*
- *Må drenge gå med pigetøj? Må piger gå med drengetøj? Hvorfor eller hvorfor ikke?*

- *Er Vanja klammere, vildere, modigere og stærkere end Jack og Emil?*

Ti minutter: De to hold diskuterer hver især spørgsmålene og finder frem til svar. Den, som er født *senest* på kalenderåret skriver svarene ned og fremlægger dem.

Ti minutter: De to hold fremlægger hver deres svar for hinanden.

Andre opgaver kan være:

- Find en person, som du beundrer eller respekterer. Hvad er det hos hende eller ham, som gør indtryk på dig? Er det noget han/ hun er rigtig god til at gøre, altså personens dygtighed? Er det sådan, som hun/ han er som person, altså personens egenskaber? Skriv 4 eksempler på dygtighed eller egenskaber, som du ser op til.
Vil du gerne ligne ham/ hende eller være ligesom hende/ ham? Hvorfor?
Fortæl de andre i klassen om dit valg og begrund det.
- Skriv om en person, du har mødt, som du beundrer, og fortæl hvorfor.
- Er der noget hos Jack, Emil eller Vanja, som du ser op til, respekterer eller bare godt kan lide? Skriv lidt om hvem og hvad.

III. Emne: Følelser

Hele klassen, mundtligt. Se på de to illustrationer af den samme situation, hvor Jack og Emil passerer hinanden, set fra henholdsvis Jacks og Emils synsvinkel (Jack, side 35, Emil, side 29).

(Illustrationer: Jan Solheim)

- Beskriv, hvilken forskel, der er på de to illustrationer.
- Prøv at forklare, hvorfor forskellen mon er der. Tjek eventuelt den tilhørende tekst i historierne.
- Hvilke følelser har Jack i situationen? Hvilke har Emil? Hvordan opfatter de hinanden?
- Har du oplevet noget tilsvarende - at tro noget om en anden og så opdage, at du tog fejl? Fortæl om det.
- Hvornår *tror* du noget? Og hvornår *ved* du noget?

Følgende øvelse kan laves i klassen:

To børn, A og B, vælges ud. De får hver især at vide, at de skal lade som om, de nærer en bestemt følelse for den anden. A får fx at vide, at hun/ han er *bange* for den anden, men B får at vide, at han/ hun er fuldstændig *ligeglad* med den anden. De hører ikke hinandens instruktion. Resten af klassen får besked om at iagttage de to nøje for at finde ud af, hvad der foregår - aflæse kropssprog.

De to placeres over for hinanden med 5-6 meters afstand. På tegn fra læreren går de mod hinanden, så de passerer lige forbi hinanden og ender med at have byttet plads. Idet de er ud for hinanden, siger de ét hilse-ord på en måde, som svarer til den følelse, de lige nu skal spille. De gentager: går tilbage forbi hinan-

den ligesom første gang og ender på samme sted, som de begyndte.

Hver af de to skal nu fortælle, hvordan de oplevede den anden: Hvilke følelser har hun/ han for mig?

Derefter skal de andre elever fortælle, hvad de så - og hvad de tror, de to føler for hinanden. Læreren hjælper med til at konkludere: Hvad er det, vi fortæller med vores krop? Og hvad er det, som styrer vores opfattelse af andre?

Andre mulige følelser:

såret - skamfuld - vred på - vild med - skuffet over - vil gerne være venner med - usikker på - tryk ved

4. TEMATISKE NEDSLAG I HISTORIERNE - MED FORSLAG TIL SPØRGSMÅL OG TEKSTREFERENCER

Sidetallene i det følgende henviser til hvor i hver af de tre historier, temaet berøres. Spørgsmålene er tænkt som inspiration for læreren, som via spørgsmålene kan sætte gang i elevernes egne overvejelser.

VENSKAB

Hvem er man venner med? Hvorfor?

Jack side 24 ('Vanja er min bedste ven,' siger Jack, da Emil taler om kærester og at kysse.)

Jack side 37 ('Du er min ven, fordi jeg godt kan lide dig,' siger Vanja. 'Du hjælper mig, og jeg hjælper dig. Sådan gør venner.')

Er der forskelle på drengevenner og pigevenner? Hvilke?

Jack side 7 (I skolen bliver Jack drillet, fordi han er venner med en pige.)

Emil side 16 (Ingen i den nye klasse vil være venner med ham. De er for længst blevet venner med hinanden. Ham, som hedder Jack, er oven i købet venner med en pige, Vanja.)

Har du brug for at have en hel gruppe venner - eller er det nok kun at have én bedsteven? Nævn fordele og ulemper ved begge.

Hvad betyder det at høre til i en gruppe - og at være udenfor?

Jack side 21 ('Hvad glør I på?' siger Emil til sin gamle klassekammerater. Ingen svarer. Emil står lidt. Så går han videre.)

Emil side 45 (Hele skolen har hørt om ham. De kalder ham Stærke Emil nu. De kommer hen til ham og vil vide alt muligt. Det er, som om han lige med et har fået masser af venner. Han føler sig i al fald ikke spor alene.)

Skal man tro på alt, hvad ens venner siger?

Må venner lyve for hinanden?

Jack side 25 ('Jeg tror på dig,' siger Vanja. 'Hvorfor skulle du lyve for mig? Vi er jo venner.')

Vanja side 25 ('Hvorfor skulle du lyve for mig?' siger Jack. 'Vi er jo venner.')

Kan man klare sig uden at have venner? Kan du?

Emil side 22 ('Alle andre har venner, kun ikke mig. Jeg har kun uhyret,' tænker Emil. 'Uhyret og mig hører sammen. Jeg er måske også et uhyre. Ingen vil være venner med et uhyre.')

Hvad er forskellen på at opleve noget sammen med sine venner og at opleve det alene?

Emil side 34 (Emil kan godt lide at sidde og se film sammen med Jack og Vanja. Bare de tre. Rigtig godt.)

Hvor meget skal man ligne hinanden for at blive venner? Ligner du dine venner? Hvordan?

Vanja side 14 (Emma holder op med at lege med Vanja, da hun er blevet korthåret. Vanja holder både op med at lege med hende og de andre piger. Hun vil gerne lege med drengene, men de leger ikke med piger.)

Er det særligt for venner, at man deler sine hemmeligheder med dem? Hvad så, hvis man holder op med at være venner? Deler du dine hemmeligheder med dine venner?

Må ens venner godt få noget at vide om en selv, som man er lidt flov over?

Vanja side 25 (Vanja kan godt lide, at Jack har vist hende sin bog. Der er ingen andre, som kender til den.)

Vanja side 47 (Vanja tøver. Så tør hun. 'Der er noget, du ikke ved,' siger hun. 'Jeg har en fe, som hjælper mig.' 'En fe?' siger Emil. 'Cool.' Hun kan se, at han tænker sig om. 'Jeg har aldrig før mødt nogen, som havde en fe,' siger han så. 'Men selv boede jeg engang sammen med et uhyre.')

PIGER OG DRENGE

DRENGEBØGER OG PIGEBØGER

Hvis du skulle skrive en pigebog, hvad skulle den så handle om? Findes der særlige pigebøger? Hvis der gør - hvad er så særligt ved en pigebog? Kan drenge læse pigebøger?

Hvis du skulle skrive en drengebog, hvad skulle den så handle om? Findes der særlige drengebøger? Hvis der gør - hvad er så særligt ved en drengebog? Kan piger læse drengebøger?

Er bøger om alfer og prinsesser pigebøger? Hvorfor?

Jack side 7 ('Det er godt for drenge at læse pigebøger,' siger læreren.)

PIGERS FØLELSER OG DRENGES FØLELSER

Hvilke følelser er piger og drenge fælles om at føle?

Emil side 11 (Far siger: 'Ikke noget tøseri', da Emil er nervøs for at være højt oppe i kranen.)

Emil side 20 (Emil synes, at Jack er tøset.)

Findes der særlige følelser, som passer til piger, og andre, som passer bedre til drenge?

Emil side 22 (Han er tæt på at græde, men det vil han ikke. I stedet for bider han hårdt sammen og bliver mere vred.)

Vanja side 44 ('Jeg blev næsten bange,' siger Emil. 'Og du er endda en dreng,' siger Vanja.)

DRENGES OPFØRSEL OG PIGERS OPFØRSEL

Hvordan opfører en dreng sig? Hvordan opfører en pige sig?

Vanja side 11 ('Hvorfor kan du ikke opføre dig som den pige, du er? Man skulle tro, du var en dreng,' siger mor.)

Må piger gå med drengetøj? Må drenge gå med pigetøj?

Vanja side 14 (Viggo tager somme tider en kjole på, når de leger eventyr. Han vil godt prøve at være en jomfru. Vanja vil altid kun være en ridder.)

Er drenge klammere, vildere, modigere og stærkere end piger?

Vanja side 20 ('Du er for klam og ulækker. Du er slet ikke en pige,' siger Emma.)

Vanja side 21 (Men vild ville hun gerne være. *Vilde Vanja?* Sejt!)

Vanja side 39 ('Tøser tør aldrig noget,' mumler Emil. 'Jeg er også en tøs,' siger Vanja. 'Og jeg tør rigtig meget.')

Vanja side 42 ('Jeg er lige så stærk som en pige,' siger Vanja.)

PIGERS UDSEENDE OG DRENGES UDSEENDE

Hvordan kan du se, at nogen er en pige? Hvordan kan du se, at nogen er en dreng?

Vanja side 8 (Emma var lige så fin og smuk som en fe. Hun havde langt, lyst hår og tøj, som altid var nyt.)

Vanja side 12 ('Hun ligner jeg ved ikke hvad. En vild dreng,' siger mor.)

Vanja side 13 ('Du ligner en dreng,' siger Emma om Vanjas korte hår.)

MOBNING, VOLD

DRILLE OG MOBBE

Hvorfor er der nogen, som driller/ mobber andre?

Hvorfor bliver nogen drillet?

Skal man ligne alle andre for at slippe for at blive drillet?

Jack side 7, 8, 9 (I skolen bliver Jack drillet, fordi han ikke er god til at læse, og fordi han er venner med en pige. Og fordi han er optaget af myrer. Hjemme på vejen er det bare det med myrerne, de andre børn ler ad.)

*Hvilke måder kan man drille/ mobbe på?
Hvad er forskellen på at blive drillet og at blive mobbet?
Er børn, som driller, dumme?*

Øgenavne. Hvorfor kan Vanja godt lide sit øgenavn, mens Jack er ked af sine?

Jack side 7 (Pissemyre-Jack. Tøse-Jack, som læser bøger om alfer. Ha ha.)

Vanja side 22 (Emil kalder hende for *Vilde Vanja*, og så griner han. Han ved ikke, at hun er stolt af at være vild.)

Hvorfor er nogen ligeglade med, at de bliver drillet, men andre ikke er?

Jack side 9,10 (Vanja er selv lidt sær. Hun er ligeglad, når hun bliver drillet. *Vilde Vanja*, kalder de hende, og det er hun stolt af.)

Emil side 16 (Vanja er ikke noget ved at drille. *Vilde Vanja*, kalder han hende, og så kigger hun på ham og griner.)

Vanja side 23 (Jack finder sig i for meget, synes Vanja. Han bliver ked af det, når han bliver mobbet. Han bliver det på en helt stille måde. Han holder det for sig selv. Han vil ikke sladre, siger han. Og han prøver aldrig at slå igen.)

Er det at sladre, hvis du fortæller nogen, at du bliver drillet/ mobbet?

Jack side 10 (Jacks mor har altid travlt med, at han må lære at klare sig selv. 'Jeg kan ikke lide, når du sladrer,' siger hun. 'Du må lære selv at sige fra. Du er ni år!')

Hvad betyder det for Emil, at Jack ikke slår igen eller begynder at græde, når han overfalder ham?

Emil side 18 ('Jack blev ikke engang sur, da han fik myrer i tasken,' tænker Emil. 'Han tør ikke noget.' Da han går hjemad, er han i dårligt humør. Det var ikke nær så sjovt, som han havde håbet.)

BRUGE VOLD

Hvad er fysisk vold? Hvad er psykisk vold? Og hvad er sproglig vold? Hvad er værst? Giv eksempler på alle tre slags.

Jack side 12 (Mor siger altid, at han ikke må bruge vold. Hverken fysisk vold eller vold med ord. Ikke drille nogen, ikke kalde nogen for grimme navne.)

Kan man altid være venlig? Har Jacks mor ret?

Vanja side 23 ('Min mor vil have, at jeg skal være venlig,' siger Jack. 'Altid?' siger Vanja. Jack nikker. 'Det virker bedst i det lange løb, mener hun.')

Må man godt være tre mod en?

Jack side 12, 13, 14 (Magnus og Anton tager fat og holder om Jacks arme. Emil går om bag ham og hælder noget ned i hans rygsæk.)

Emil side 18 (Magnus og Anton tager fat i Jacks arme og holder ham. Imens går Emil om bag ham og tømmer posen ned i hans rygsæk.)

Må du godt overfalde nogen, hvis du er alene om det?

Hvad er forskellen på at være en eller flere mod en?

Emil side 24 (Da skolen er slut, finder Emil et sted, hvor han kan stå på lur. Jack bliver bange, da han får øje på ham. Emil langer en knytnæve ud efter Jacks ansigt. Hårdt, super hårdt.)

Gør du selv noget forkert, hvis du slår igen, når du bliver overfaldet?

Vanja side 23 (Jack finder sig i for meget, synes Vanja. Han bliver ked af det, når han bliver mobbet. Han vil ikke sladre, siger han. Og han prøver aldrig at slå igen.)

Er det i orden at kalde andre for grimme navne, når de ikke selv hører det?

Emil side 31 ('Du bliver ude i mindst en halv time,' siger moster. Lorte-moster.)

Vanja side 23 (Jeg synes, Emma er hæslig,' siger Vanja. 'Jeg synes også, at Store Emil er hæslig,' siger Jack.)

Hvad gør du, hvis du er så vred, at du har lyst til at slå nogen - ja, måske næsten ikke kan lade være med det?

Vanja side 20 (Vanja ved ikke, hvad der sker for hende lige der. Men hun bliver så vred, så vred. Hendes flade hånd ryger frem helt af sig selv og rammer Emma hårdt på kinden.)

Er det en god ide at sige undskyld, når man har slået nogen?

Vanja side 21 (Vanja måtte sige undskyld til Emma for at have slået hende. Alle i klassen så surt på hende.)

Hvad vil du selv gøre, hvis du bliver overfaldet fx af en fra din klasse? Beskriv, hvad din reaktion mon fører til.

Hvad er Jacks hemmelige trick?

Jack side 30 ('Jets trick er, at han gør det modsatte af, hvad hans fjender regner med,' siger Jack. 'Han vender deres styrke om, så den går ud over dem selv.')

ETIK

STJÆLE

Er det somme tider i orden at stjæle noget? Hvornår?

Er det somme tider i orden at anklage nogen for at stjæle noget? Hvornår?

Jack side 6 (Jack kigger rundt. Han er stadig alene på biblioteket. Godt. Ind under trøjen med bogen.)

Jack side 11 (En dag påstod Emil, at Jack havde stjålet hans Batman.)

LYVE

Undersøg, hvorfor Emil, hans mor og Vanja lyver. Hvad får de ud af det?

Er det somme tider i orden at lyve? Hvornår?

Hvilke forskellige slags løgne findes der?

Jack side 11 ('Du lyver!' råber Emil.) ('Vanja lyver også,' siger Emil. 'Hun var der slet ikke.')

Jack side 12 ('Jeg løj om Batman,' ler Vanja. 'Jeg så slet ikke, at han lagde den i din taske. Men jeg var sikker på, at det var ham selv, som gjorde det.')

Emil side 7 (Nogle gange bliver Emil hjemme hos mor. 'Det er lørdag,' lyver han bare, hvis hun spørger, om ikke han skal i skole i dag.)

Emil side 7 ('Far er rejst til de varme lande,' siger mor. 'Han er taget ud at sejle hele vejen rundt om Jorden.')

Emil side 30 ('Hvad er der sket med din næse?' spørger en pige. 'Jeg faldt,' siger Emil. Jack står ikke ret langt væk. Han kan let høre, at Emil lyver i stedet for at sladre.)

Er det at lyve, hvis man lader være med at fortælle om noget forbudt, man har gjort?

Emil side 10 (Emil må ikke sige til mor, hvis de får to hotdogs, eller hvis far køber to øl. Han kan godt lide, at far og han gør noget sammen, som mor ikke må vide.)

SLÅ IHJEL

Er det somme tider i orden at slå ihjel? Hvornår?

Vanja side 20 (Vanja går hen og finder en stor sten. Så tager hun sigte og banker stenen ned i rottens hoved. Den er død på stedet. 'Nu lider den ikke mere,' siger hun.)

SMUGLYTTE

Er det i orden at lytte til nogen, som ikke ved, at man gør det? Hvornår?

Vanja side 34, 36 (Emma og Julie står på den anden side af døren og hvisker. Vanja sidder helt stille, indtil de er gået.)

Emil side 20, 21 (Moster sidder på mors seng. De taler sammen. Somme tider lytter Emil ved døren.)

GØRE NOGET FORBUDT

Er det i orden at snyde sig til at gøre noget, man ikke må? Hvornår?

Vanja side 41 (Hun sagde godnat til mor og far, og sneg sig ud ad døren. Hun ville aldrig få lov til at gå ud så sent.)

KUN TAGE HENSYN TIL SIG SELV

Er det i orden at gøre noget, som man gerne vil, selv om det går ud over andre? Hvornår?

Emil side 14, 15 (En dag låner de en bold af en fra første klasse, og kaster den mellem sig. Den lille tuder og vil have sin bold. Han prøver at få fat i den, når de kaster. 'Du får den lige om lidt,' siger Magnus. 'Vi låner den bare.')

FØLELSER

Viser du altid udenpå, hvad du føler? Eller skjuler du somme tider dine følelser og lader som ingenting? Hvornår? Hvorfor?

Er det bedst at vise sine følelser eller at lade som ingenting? Hvorfor?

Fortæl, hvad du mener, der sker med Emils følelser, når Jack siger, at han bliver ked af det, når Emil driller ham?

Jack side 33 ('Hvorfor er du altid efter mig? Jeg bliver ked af det,' siger Jack til Emil.)

Hvilken følelse er det, som kommer i Emil, når han ser Jack og hans far sammen?

Emil side 17 (Emil har set, at Jack holder sin far i hånden, og de går og snakker sammen. Nogle gange griner de, og så kommer der en særlig følelse inden i ham. Han ved ikke, hvad den er for en følelse, men han kan ikke lide den. Den gør lidt ondt, og den giver ham lyst til at slå nogen.)

Fortæl, hvad du mener, der sker med Emils følelser, når Jack ikke bliver sur eller slår igen, da han får myrer og tis i tasken.

Emil side 18 ('Jack blev ikke engang sur, da han fik myrer i tasken,' tænker Emil. 'Han tør ikke noget.' Da han går hjemad, er han i dårligt humør. Det var ikke nær så sjovt, som han havde håbet.)

Hvorfor er Emil mere optaget af, om de andre griner ad ham, end han er af at have Jack til at lære sig matematik?

Hvordan reagerer du, hvis nogen griner ad dig?

Emil side 36 (Emil hører ikke efter, hvad Jack siger. Han holder øje med de andre. Sidder de og griner ad ham?)

Er du bange for monstre?

Hvordan ved du, at du er bange?

Hvad gør du, når du er bange?

Hvad er du mest bange for?

Emil side 5 (Emil er bange for uhyret, og han bliver bange, fordi mor er bange.)

Både Jack og Emil er stolte af deres far. Hvad er Jack stolt af hos sin far? Hvad er Emil stolt af?

Er du stolt af din mor eller far? Hvorfor - eller hvorfor ikke?

Jack side 9 (Jacks far var biolog. Somme tider drømte han om, at han i stedet for var postbud. Eller at han spillede prof fodbold, helst på et hold, som altid vandt. Eller noget andet, som de andre drenge ville se op til. Men så blev han flov, for hans far var den rareste far i verden. Og den klogeste, han vidste alting.)

Emil side 10 (Far er meget stærk. Han kan så let som ingenting løfte Emil højt op i vejret.)

Emil side 11 (Tænk, at far tør være helt oppe i kranen hver eneste dag. Han vil være lige så modig som far, når han bliver voksen.)

Nogle gange vil man gerne trøstes, når noget er synd for én. Andre gange vil man slet ikke. Kender du det? Hvorfor er der forskel?

Emil side 27 (Store hulk maser sig op gennem hans hals, og tårer vælter ud af hans øjne. Han folder sig sammen og græder og græder. Moster lægger sin hånd på hans ryg, og han læner sig ind mod hende. Han hulker, så han næsten ikke kan trække vejret. 'Schhh,' siger moster med helt blød stemme. 'Schhhh.' Hun vugger ham lidt.)

Emil side 29 (Emil kan høre, at moster synes, det er synd for ham. Det bryder han sig ikke om.)

Emil er slet ikke nysgerrig efter at vide noget om myrer. Hvornår bliver man nysgerrig?

Er det godt at være nysgerrig? Kan man være for nysgerrig?

Er du nysgerrig?

Jack side 8 ('Myrer?' siger børnene til Jack. 'Er du vild med myrer? Hvorfor det?')

Emil side 17 (En dag hører Emil, at Jack taler om myrer. Hvor kloge de er og den slags. Myrer! Sikke noget pis at gå op i.)

Emil side 34 ('Myrer er så seje,' siger Emil til moster. 'En myretue er ligesom en by. Og alle myrerne tilsammen er en super-organisme. Jeg vidste det slet ikke.')

Emil side 35 (Emil glæder sig til at fortælle om alt det, han nu ved. Om myrer! Hvor cool de er.)

Har du prøvet at skulle lære noget nyt (fx løbe på skøjter, spille et instrument, læse), som du ikke gad i begyndelsen? Men da du blev bedre, kom du til rigtig godt at kunne lide det? Hvorfor mon?

Hvordan føles det at være dygtig til noget?

Emil side 38 (Emil gider ikke sidde sammen med moster hver dag og træne i at regne og læse. Men så opdager han, at han lidt efter lidt bliver bedre. En dag, henne i skolen, bliver han meget glad, fordi han svarer helt rigtigt på noget.)

Hvordan føles det ikke at kunne finde ud af noget?

Emil side 36 (Emil hører ikke efter, hvad Jack siger. Han holder øje med de andre. Sidder de og griner ad ham?)

Emil side 36 (Emil prøver at tage sig sammen, men Jacks ord suser forbi hans ører. Til sidst siger Jack: 'Det duer ikke. Her er ikke tid nok.' Emil kigger på ham. Han føler sig dum.)

Hvorfor vil Emil ikke fortælle Jack og Vanja, at han lige nu kun bor sammen med moster?

Emil side 38 (Ingen af de andre ved, at mor er på sygehuset. Jack og Vanja bor begge sammen med både deres mor og far. Han har ikke lyst til, at de skal vide, at han kun har moster.)

Hvilke følelser har Vanja, da Mulle dør?

Hvad stiller hun op med sin døde rotte? Hvorfor gør hun sådan?

Vanja side 37 (Vanja forer en æske med vat og lægger Mulle i den. Æsken graver hun ned i jorden. Ovenpå lægger hun en pæn sten, hvor der står 'Mulle', og som det sidste pynter hun med violer.)

Hvad er følelser egentlig?

SOCIAL STATUS, SELVOPFATTELSE

Hvorfor fortæller Jack ikke nogen, hvad han i virkeligheden hedder?

Jack side 5 (Han hed rigtigt Yaqub, men det sagde han aldrig til nogen.)

Bliver man set op til eller set ned på, når man er dygtig til at læse og regne? Hvorfor?

Jack side 5 (Jack er ikke ret god til at læse. Han er heller ikke ret glad for at læse. Han er rigtig god til matematik, men det er ikke nok. Han skal også være god til at læse. Både hans lærer, hans mor og far og hans bedste ven Vanja er efter ham. Pyt med Vanja, for hun laver bare sjov. Men de voksne er lidt sure. Og dem fra klassen griner tit, når han læser forkert.)

Emil side 6 (Henne i skolen synes de slet ikke, at han er dygtig. Det synes han heller ikke selv.)

Emil side 37 (Emil hader at have det sådan, som han har lige det nu. Han er dum. Dum!)

Vanja side 17 (Vanja er hurtig og stærk og god til at regne alting ud. Sådan er det bare med hende. Men de andre børn bryder sig ikke om det. 'Du tror, du er bedre end os,' siger de måske. Eller: 'Du er selvglad. Du er så vigtig.')

Hvorfor vil Jack gerne have, at hans far er prof fodboldspiller?

Jack side 9 (Somme tider drømmer Jack om, at far spiller prof fodbold, helst på et hold, som altid vinder. Eller noget andet, som de andre drenge vil se op til.)

Bliver man set op til eller set ned på, hvis man skal gå 3. klasse om?

Hvordan ville du have det, hvis det var dig?

Hvad betyder det for Emils selvtillid, at hans gamle klassekammerater ikke længere vil være sammen med ham?

Emil side 16 (Emil går nu igen i tredje klasse, mens Magnus og Anton stadig går i den gamle fjerde klasse. Nogle gange er de sammen og laver sjov med de små, men ikke så tit som før. Emil ved godt, at de andre ikke længere har så meget lyst til at være sammen med ham. Han prøver at lade være med at være ked af det.)

Jack side 21 (En af dem fra 4. klasse sætter sig på hug, og de gløder alle sammen på noget, som ligger på jorden. Emil står stille, da han når hen til dem. 'Hvad gløder I på?' siger han. Ingen svarer. Emil står lidt. Så går han videre.)

Jack side 24 ('Er Anton og Magnus dine bedste venner?' siger Jack til Emil. Nu sker der noget sært i Emils ansigt. 'Pas du bare dig selv, Pissemyre!' råber han. De to fra fjerde klasse ser på Emil. De har også et sært udtryk. 'De kan ikke lide, at han siger det,' tænker Jack. De synes ikke, at de er Emils bedste venner.)

Hvad betyder det for Emils selvtillid, da han pludselig ved noget om myrer, som han synes, er spændende?

Emil side 35 (Emil glæder sig til at fortælle om alt det, han nu ved. Om myrer! Hvor cool de er. I pausen står de andre fra klassen og lytter til ham. Han fortæller alt det, han kan huske.)

Hvad betyder det for Emils selvtillid, at han lige nu ikke bor sammen med sin far og mor, mens Jack og Vanja gør?

Emil side 38 (Ingen af de andre ved, at mor er på sygehuset. Jack og Vanja bor begge sammen med både deres mor og far. Han har ikke lyst til, at de skal vide, at han kun har moster.)

Hvad betyder det for Emils selvtillid, at han løfter en tung træstamme væk fra Vanjas ben?

Hvad er vigtigst for ham: At han kunne løfte stammen, at lærerne og Vanjas far roser ham eller at de andre i skolen nu kalder ham Stærke Emil?

Hvorfor kommer mange nu hen til Emil og spørger ham om alt muligt?

Emil side 45 (Emil glæder sig. Han har haft en fin uge. Hele skolen har hørt om ham. De kalder ham Stærke Emil nu. De kommer hen til ham og vil vide alt muligt. Det er, som om han lige med et har fået masser af venner.)

Bliver man set op til eller set ned på, når man er dygtig til sport? Hvorfor?

Vanja side 32 (Pigerne i løbeklubben er glade, da Vanja vinder et løb. Hun er ikke sikker på, at de mener det. Synes de, at det er i orden, at hun er så god? At hun er en af de bedste? Ja, måske *den* bedste? Det har hun ikke prøvet før.)

Hvorfor gør det Oscar populær, at han er med i X-Factor?

Vanja side 33 (Emma og Julie kredser om en dreng fra 9. klasse. En del andre piger fra de store klasser gør det samme. Vanja undrer sig. 'Hvad er der med ham der?' spørger hun. 'Det er Oscar. Han er med i X-Factor,' siger Emil.)

BEHANDLING AF DYR

Er Emil ond mod dyr, da han ødelægger noget af myretuen?

Emil side 17 (Emil får fat i en stor pose og skovler myretuen ned i posen. Grannåle, sand, myrææg og levende myrer. Mand, hvor myrerne bliver sure.)

Er Vanja ond mod dyr og en dyrplager, da hun afliver den sårede rotte?

Vanja side 20 (Straks Vanja ser rotten, ved hun, hvad hun må gøre. Hun går hen og finder en stor sten. Så tager hun sigte og banker stenen ned i dens hoved. Hårdt. Den er død på stedet. 'Nu lider den ikke mere,' siger hun.)

Har rotten godt af, at den snart dør, fordi den er ulækker?

Vanja side 20 ('Det har den rigtig godt af,' lyder det fra en pige. 'Rotter er så ulækre.'

Er Vanja ond mod dyr, når hun har to rotter i et bur oppe i et træ?

Er det ondt at have Malle alene, da Malle dør, eller har den nok i Vanja?

Vanja side 36, 37 (Mulle ligger i bunden af buret. Den stiv og kold. Hun løfter Malle op til sin hals og nusser den. 'Nu er du helt alene,' mumler hun. 'Nu har du kun mig.')

5. FÆLLES MÅL FOR FAGET DANSK

Her følger en oversigt over de af kompetenceområderne og kompetencemålene for faget dansk i 3.-4. klasse, som ovenstående forslag kan relatere til.

LÆSNING/ SAMMENHÆNG: Eleven kan samtale om teksters budskaber og eleven kan gengive sin forestilling om tekstens situationer og sammenhænge.

KOMPETENCEMÅL: Eleven kan læse multimodale tekster med henblik på oplevelse og faglig viden.

FREMSTILLING/ FREMSTILLING: Eleven kan udtrykke sig kreativt og eksperimenterende.

FREMSTILLING/ PRÆSENTATION OG EVALUERING: Eleven kan udføre en mundtlig fremlæggelse.

KOMPETENCEMÅL: Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i velkendte faglige situationer.

FORTOLKNING/ OPLEVELSE OG INDLEVELSE: Eleven kan udtrykke sig om tekstens univers.

FORTOLKNING/ UNDERSØGELSE: Eleven kan undersøge personers motiver, konflikter og handlinger.

FORTOLKNING/ VURDERING: Eleven kan sammenholde egen tolkning med andres tolkning.

KOMPETENCEMÅL: Eleven kan forholde sig til velkendte temaer i eget og andres liv gennem undersøgelse af litteratur og andre æstetiske tekster.

KOMMUNIKATION/ DIALOG: Eleven kan indgå i dialog i mindre grupper.

KOMMUNIKATION/ KROP OG DRAMA: Eleven kan forstå eget og andres kropssprog. Eleven kan dramatisere tekster og temaer sammen med andre. Eleven har viden om stemmens og kroppens virkemidler og kropssprog

KOMPETENCEMÅL: Eleven kan følge regler for kommunikation i overskuelige formelle og sociale situationer.

Rigtig god læse- og arbejdslyst!